
ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ІДІОМАТИЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ковалюк Ю. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-425-2-5>

ВСТУП

Когнітивний підхід в ідіоматиці виступає альтернативою традиційному, згідно якого ідіоми витлумачуються як вирази, які функціонують незалежно від будь-якої концептуальної системи і значення яких не виводиться із значень їх складових конститuentів¹. Якщо мова заходить про дефініції, тоді ідіоми умовно трактуються як “багатослівні фрази, які відзначаються двома основними характеристиками: некомпозиційністю та синтаксичною цілісністю”². Теорія концептуальної інтеграції сьогодні є однією з найбільш перспективних концепцій, які мають на меті продемонструвати те, як користувачі мови конструюють та сприймають оточуючу реальність, враховуючи при цьому концептуальну інтеграцію як лінгвального, так і екстралінгвального походження. Концептуальна мережа інтеграції (conceptual integration network) – це набір ментальних просторів, який зазвичай включає два або більше вхідні простори (input spaces), структурованих за допомогою інформації з різних когнітивних сфер, загального простору (generic space) і вихідного або змішаного простору (blended space). Загальний простір містить елементи, властиві для усіх вхідних ментальних просторів, тоді як вихідний – успадковує елементи, характерні для усіх ментальних просторів, в результаті чого утворюється новітня структура знань. Мережева модель, як вказує її дефініція, пов’язана з «інтерактивною, динамічною розумовою діяльністю людей, спрямованою на створення значення для

---

¹ Kovalyuk Yu. Idioms in action: a case of conceptual metaphor theory vs blending theory. *Advanced Education*. 2019. № 6 (13), С. 97.

² Croft W., Cruse A. *Cognitive Linguistics*. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. С. 84.

інтелектуальних і діяльнісних цілей в режимі реального часу»³. Цінним є визначення ментальних просторів В. Еванса, який витлумачує їх в термінах ділянок концептуального простору, що містять певні типи інформації і конструюються на основі узагальнених лінгвістичних, прагматичних і культурних стратегій для набору інформації⁴.

1. Формулювання проблеми застосування теорії концептуальної інтеграції в ідіоматиці англійської мови

Дослідники-фразеологи дотримуються думки, що теорія концептуальної інтеграції може допомогти зрозуміти, як ідіоми утворюються, впорядковуються та креативно застосовуються⁵. Теорія пропонує модель конструювання значення, у якій процеси діють за принципами аналогії, метафори, метонімії, контрфактуальності та інших явищ⁶. Ж. Фоконьє і М. Тернер (1998) розробили теорію блендингу у вигляді сукупності принципів поєднання когнітивних моделей у мережу ментальних просторів, що містять часткові уявлення про сутності та їх взаємозв'язки за сценарієм, який сприймається, уявляється, запам'ятовується чи розуміється мовцями. Теорія концептуальної інтеграції здатна пояснити, як учасник обміну інформацією може кодувати її на референційному рівні, розбиваючи її на концепти, що мають відношення до різних аспектів сценарію. Центральною складовою теорії концептуальної інтеграції є механізм міжпросторових переносів (cross-space mappings), який дає змогу зрозуміти, як елемент одного ментального простору відповідає елементу, який знаходиться в іншому ментальному просторі. Складові принципи, які діють в межах мережі концептуальної інтеграції, включають зв'язки відповідності та невідповідності (matching and counterpart connections) в рамках міжпросторового переносу, вибірккову проекцію (selective projection) з вхідних просторів, конструювання (composition), оформлення (completion) і нарощування (elaboration), які інтегруються в новітню структуру. Задля удосконалення первинної моделі Ж. Фоконьє та М. Тернер⁷ запропонували низку принципів або

---

³ Fauconnier G., Turner M. Conceptual Integration Networks. *The Cognitive Linguistics Reader*. Ed. by V. Evans, Benjamin K. Bergen, J. Zinken. London: Equinox, 2007. С. 368.

⁴ A Glossary of Cognitive Linguistics. Ed. by V. Evans. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. С. 134.

⁵ Omazic M. Introduction: WHY, WHAT and HOW in phraseology. *Jezikoslovlje* 6.1, 2005. С. 4.

⁶ Coulson S. *Semantic Leaps: Frame-Shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 304 p.

⁷ Fauconnier G., Turner M. *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York : Basic Books, 2002.

критеріїв оптимальності, які більш ґрунтовно визначають відношення в межах мережі:

- **принцип інтеграції (integration principle):** уявленнями в змішаному просторі можна маніпулювати як єдиним цілим;
- **принцип топології (topology principle):** відношення в змішаному просторі повинні відповідати відношенням в інших просторах;
- **принцип павутини (web principle):** репрезентація у змішаному просторі повинна зберігати зв'язки з вхідними просторами;
- **принцип розпакування (unpacking principle):** бленд сам по собі повинен спонукати до реконструкції всієї мережі;
- **принцип поважної причини (good reason principle):** надання значущості елементам бленду, тобто максимізації та посилення життєвих відносин;
- **метонімічне стиснення (metonymic tightening):** коли метонімічно пов'язані елементи проектуються у змішаний простір, виникає напруга, пов'язана із можливим скороченням “дистанції” між ними.

В основу концептуальної інтеграції покладено цілу систему взаємодіючих принципів. Задля пояснення хоча б одного з продуктів цієї системи потрібне розуміння усєї системи. Ця система спирається на поняття «концептуального стиснення», яке впливає на сукупність відношень, що визначають спільний соціальний досвід та фундаментальну нейробіологію людини. Ці відношення також називають життєво важливими відношеннями. Ж. Фоконьє і М. Тернер виділяють такі життєво важливі відношення:

- **зміна (change):** життєво важливе відношення, яке поєднує один елемент з іншим і набори елементів з іншими наборами; ментальні простори не є статичними, і через це це життєво відношення може бути присутнім в одному ментальному просторі;
- **ідентичність (identity):** продукт складної, несвідомої роботи; незважаючи на відмінності, ментальні простори пов'язані з відношеннями особистої ідентичності; об'єктивна схожість та спільні видимі характеристики не є критеріями зв'язків ідентичності між просторами;
- **час (time):** життєво важливе відношення, пов'язане з пам'яттю, змінами, розумінням взаємозв'язку причини та наслідку;
- **простір (space):** життєво важливе відношення, яке групує інформацію, відділену у вхідних просторах, у єдиний фізичний простір у межах інтегрованого простору;
- **причина-наслідок (cause-effect):** життєво важливе відношення, яке поєднує один елемент як причину з іншим елементом у якості наслідку;

- **частина-ціле (part-whole):** життєво важливе відношення, яке з'єднує переноси частина-ціле у просторах;
- **репрезентація (representation):** в мережі концептуальної інтеграції одна вхідна інформація відповідає репрезентованому предмету, тоді як інша вхідна інформація – елементу, який її репрезентує;
- **роль (role):** в мережі концептуальної інтеграції один елемент, визначений як роль, може приєднуватися до іншого елемента, який вважається його значенням;
- **аналогія (analogy):** життєво важливе відношення, яке поєднує два різні інтегровані простори, що отримують однакову фреймову структуру внаслідок блендингу;
- **дисаналогія (disanalogy):** життєво важливе відношення, що базується на аналогії; за результатами досліджень у сфері психології людям важче знайти відмінності між двома цілком різними предметами, аніж між тими, які мають певні подібні характеристики;
- **властивість (property):** внутрішньопросторове важливе відношення, яке поєднує певні елементи з їх властивостями; зовнішньопросторове важливе відношення певного типу переходить у внутрішньопросторове важливе відношення Властивості в інтегрованому просторі;
- **схожість (similarity):** внутрішньопросторове важливе відношення, яке поєднує елементи за подібними властивостями;
- **категорія (category):** внутрішньопросторове важливе відношення, яке поєднує елементи за категоріями, до яких вони належать; аналогія як зовнішньопросторове важливе відношення може переходити у внутрішньопросторове важливе відношення Категорії в інтегрованому просторі;
- **інтенціональність (intentionality):** важливе відношення, яке включає важливі відношення, поєднані за допомогою надії, бажання, страху, пам'яті тощо. Це відношення важливе, позаяк наші дії, думки та почуття засновані на відношеннях, яких вони стосуються.

2. Аналіз існуючих шляхів розв'язання проблеми застосування теорії концептуальної інтеграції в ідіоматиці англійської мови

Розглянемо наступний текстовий фрагмент, отриманий із електронної текстової бази даних *Корпус канадського варіанта англійської мови (Strathy)*⁸:

---

⁸ Strathy: [Електронний ресурс]: текстова база даних The Strathy Corpus of Canadian English. Режим доступу : <https://www.english-corpora.org/can/>

*The real issue facing Canada is not what kind of technical changes we should make to NAFTA. It is what kind of relationship we are going to have with the United States in the years ahead. This issue just can not be neatly separated into economic and political dimensions. The deep-integration crowd's "big idea" is that we should move to a customs union, which they try to pretend is a simple evolution of NAFTA which does not imperil our sovereignty in important areas. This is nonsense. In the first place, the deep integration crowd and the United States are clearly linking trade and investment issues to other issues which go to the heart of our political independence. They explicitly endorse new U.S. security proposals – everything from Star Wars II, to stringent new limits on refugees, to supporting U.S. unilateral action against any state they deem to be a threat to their security. If there is any Canadian of note who favours deep integration who also publicly opposed the war in Iraq, I don't know who it is. The main message from Mr. Mulroney and Mr. D'Aquino has been that we **should not rock the economic boat** by speaking up on issues like war and peace and human rights. Everybody knows that our principled opposition to war in Iraq has had a big impact of Canadian-U.S. economic relations, and that the United States has more than hinted at so-called linkage between economic and political issues. The message is that if we **don't play ball**, we won't get any favours, like an invitation to the ranch in Texas. In the second place, the deep-integration crowd wants us to fall into line behind the United States in their demands for further access to Canadian energy. George W. Bush and Cheney know that the United States is more and more dependent on imported oil and gas, and even electricity. They, and the giant energy corporations they represent, hardly see conservation and renewable energy as the answer.*

Наведений вище текстовий фрагмент виокремлений із журналу *Canadian Speeches* (2003) і є промовою на тему статусу канадсько-американських відносин у світлі ратифікації Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА). Використані мовцем ідіоми *rock the boat* “say or do something to disturb an existing situation and upset other people, informal”⁹ (укр. загострювати ситуацію, створювати нервову обстановку)¹⁰ і *play ball* “do what somebody wants you to do” (укр. підтримувати хороші відносини) відносяться до макрофрейму COOPERATION ідіоматичного простору соціальної інтеракції. Стабільною структурою, яка структурує концептуальні відношення в

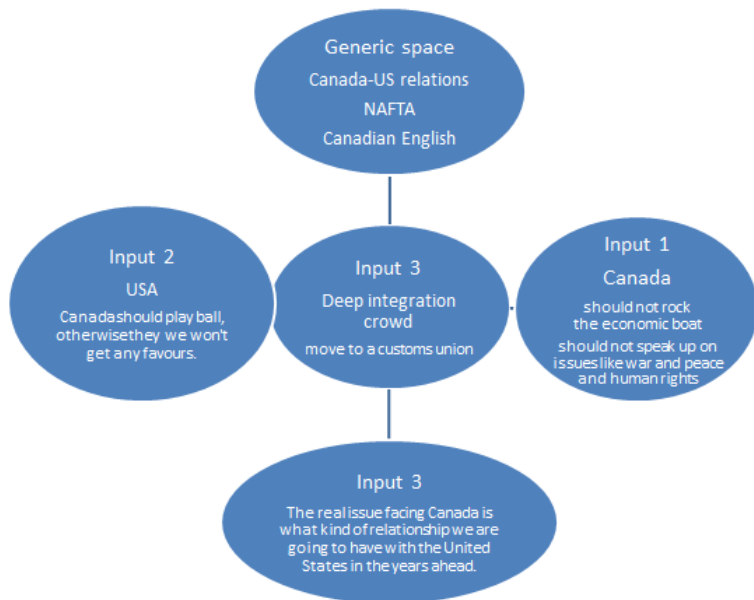
---

⁹ Oxford Dictionary of Idioms. Ed. by J. Ayto. Oxford: Oxford University Press, 2020. С. 116.

¹⁰ Англо-український фразеологічний словник. Близько 30 000 словосполучень. 2-ге вид., випр. / К.Т. Баранцев (уклад.). Київ: Знання, 2005.

межах бленду є концептуальна метафора SOCIAL INTERACTION IS SPORT (СОЦІАЛЬНА ІНТЕРАКЦІЯ – ЦЕ СПОРТ). У цьому конкретному випадку соціальною інтеракцією є міжнародна політика, а спортом – (командний) вид спорту, який грається із м'ячем. Мовець розмірковує про майбутнє міжнародних відносин Канада-США після внесення технічних змін до угоди про Північноамериканську зону вільної торгівлі. На нашу думку, ідіоми *rock the boat* і *play ball* виконують роль організуючих фреймів для вхідного простору 1 (Канада) та вхідного простору 2 (США). Основний принцип, на якому базуються відношення між обома вхідними просторами, – принцип контрфактуальності, оскільки мовець узагальнює ключові тези, які лунали з вуст провідних політиків США і Канади, у вигляді «месиджів». У випадку Канади, основний месидж, відповідно до висловлень Б. Малруні (18-го прем'єр-міністра Канади) і Т. Д'Аквіно (спеціального радника Ради підприємців Канади), полягав у наступному: *we should not rock the economic boat by speaking up on issues like war and peace and human rights* (укр. нам неварто дестабілізувати економічну ситуацію, піднімаючи на обговорення такі питання, як війна, мир і права людини). У випадку США, основний месидж, відповідно до висловлень з боку Джорджа В. Буша (43-го президента Сполучених Штатів Америки) і Д. Чейні (46-го віце-президента Сполучених Штатів Америки) передбачав наступне: *if we don't play ball, we won't get any favours, like an invitation to the ranch in Texas* (укр. якщо ми не підтримуватимемо хороші відносини, нам не слід сподіватися на будь-які послуги в наш бік, як, наприклад, запрошення на ранчо в Техасі). Ці тези, як свідчить контекст, є здогадками і особистими судженнями мовця щодо фактів і подій, які ще не відбулися, а відтак – контрфактуальними. Ще один вхідний простір (вхідний простір 3) представлений актантом *deep integration crowd* (укр. прихильники глибокої інтеграції). Цей вхідний простір розміщується між вхідним простором 1 (Канада) і вхідним простором 2 (США) і поєднується з першим за допомогою зв'язків дисаналогії і з другим – за допомогою зв'язків аналогії. Сюди віднесено такі характеристики: *The deep-integration crowd's "big idea" is that we should move to a customs union, which they try to pretend is a simple evolution of NAFTA which does not imperil our sovereignty in important areas* (укр. «Ключовою ідеєю» прихильників глибокої інтеграції є те, що нам слід піти на умови митного союзу, який нібито, за їхніми словами, є закономірною похідною Північноамериканської зони вільної торгівлі, що не несе жодної загрози для нашого суверенітету в найважливіших галузях) та *In the second place, the deep-integration crowd wants us to fall into line behind*

the United States in their demands for further access to Canadian energy (укр. По-друге, прихильники глибокої інтеграції хочуть, щоб ми погодились на політику Сполучених Штатів щодо задоволення їх вимог на забезпечення розширеного доступу до канадських енергетичних ресурсів). Усі названі вхідні простори беруть участь в створенні інтегрованого простору: *The real issue facing Canada is what kind of relationship we are going to have with the United States in the years ahead* (укр. Реальна проблема, з якою стикається Канада, є те, якими будуть наші відносини зі Сполученими Штатами в найближчі роки). За наявності усіх елементів, необхідних для побудови мережі концептуальної інтеграції (загального простору, трьох вхідних просторів і змішаного простору), зобразимо її в наступному вигляді (див. рис. 1).

Рис. 1. Мережа концептуальної інтеграції ідіоматичного простору в канадському варіанті англійської мови

Як проілюстровано на рис. 1, мережа концептуальної інтеграції складається із п'яти ментальних просторів – загального простору, трьох вхідних просторів і змішаного простору. Загальний простір містить абстрактну інформацію про мережу концептуальної інтеграції:

Canada-US relations, NAFTA та вказує на варіантологічну спрямованість мережі – канадського національного варіанта). Вхідний простір 1 містить концептуальну інформацію, важливу для репрезентації концептуальної метафори SOCIAL INTERACTION IS SPORT. Слід зазначити, що модифікований мовцем варіант ідіоми *should not rock the economic boat* також дає змогу стверджувати про наявність видової метафори CANADIAN ECONOMICS IS A BOAT, яка структурує відношення в межах цього вхідного простору. Вхідний простір 3 виокремлено в окремих, оскільки, за словами мовця, погляди його представників – прихильників глибокої інтеграції з США – за аналогією з політиками зі Сполучених Штатів «чітко пов'язують проблеми торгівлі та інвестицій з іншими питаннями, які лежать в основі нашої політичної незалежності» (переклад наш), що є «нісенітницею» у термінах автора і розходиться з його власною позицією зокрема. Наведена мережа концептуальної інтеграції розгортається дедуктивно. Спочатку автором запропоновано його основну ідею, яка викладена в інтегрованому просторі. Далі реципієнт має змогу довідатися і декодувати зміст цієї ідеї: на думку мовця, тісна інтеграція Канади та США в рамках Угоди про Північноамериканську зону вільної торгівлі не є доцільною, оскільки, відповідно до викладених ним аргументів, вона може призвести до втрати політичної незалежності Канади. Як зазначає мовець, на політичному рівні розходження між Канадою та США очевидні: Канада була принципово проти війни в Іраку, однак ніхто із прихильників тісної інтеграції зі Сполученими Штатами не наслідуювався висловлюватися про це публічно. Більше того, на переконання мовця, тісна інтеграція Канади з США може відкрити доступ до ринку енергоносіїв Канади для США, де також спостерігаються значні розходження в політиці обох держав: уряд Канади, як відомо, надає перевагу відновним і альтернативним джерелам енергії, тоді як уряд США обслуговує інтереси гігантських корпорацій, яким у першу чергу потрібні нафта, газ і навіть електроенергія.

У мережі концептуальної інтеграції закодовано низку життєво важливих відношень. Наприклад, життєво важливе відношення репрезентації чітко простежується в межах складових просторів: ігри з м'ячем (play ball) можливо декодувати як політичні ігри, економічний човен (economic boat) можливо інтерпретувати як економічну ситуацію. Інтегрований простір є результатом мисленнєвої діяльності мовця. Він унікальний, оскільки не містить елементів, наявних у трьох вхідних просторах, а лише узагальнює закодовану в них інформацію. У виокремленій мережі концептуальної інтеграції також простежується життєво важливе відношення часу, оскільки аргументи, викладені

мовцем, поширюються на міжнародні відносини Канади та США в розрізі діяльності адміністрації Джорджа В. Буша та діяльності 18-го прем'єр-міністра Канади Б. Малруні, а також на майбутню співпрацю між обома країнами після ратифікації Угоди про Північноамериканську зону вільної торгівлі. Крім описаних вище життєво важливих відношень аналогії, дисаналогії та контрфактуальності, ця мережа концептуальної інтеграції також керується життєво важливими відношеннями подібності (позиція прихильників тісної інтеграції США в Канаді збігається з позицією уряду США), властивості та причини і наслідку (мовець описує імовірний сценарій розвитку міжнародних відносин між Канадою та США, причини – підписання Угоди про Північноамериканську зону вільної торгівлі та імовірні наслідки після підписання цієї угоди для Канади). Топологічно мережа концептуальної інтеграції, на нашу думку, найбільш точно дає змогу декодувати семантичний зміст, закладений у неї її автором. Сам інтегрований простір є спрощеною і узагальненою формою усєї мережі і відображає її зміст у стисненому вигляді.

Проаналізуємо текстовий фрагмент, одержаний із електронної текстової бази даних Corpus of Global Web-Based English¹¹:

*Good heavens! The NZ Herald is reporting that the NZ Council is letting Tamihere reapply for party membership. It just doesn't make sense for the Party heirachy to **bend over backwards** to ensure all-natural justice for Tamihere compared with none for David Cunliffe. Maybe they should have spent the money for some decent legal opinions focussing Tamihere's behaviour and statements against the test for party membership. Probably the Council was more influenced by Shearer's support for his mate. But its sure as heck not feeling like the Labour Party is the political party for me anymore.*

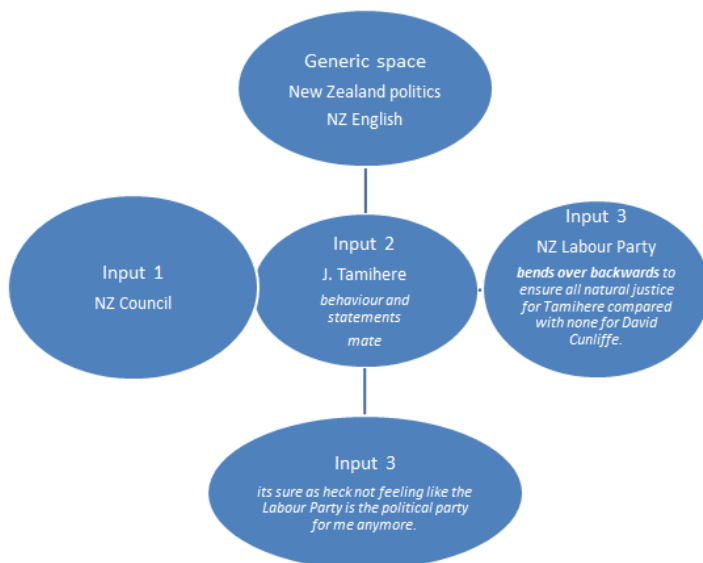
Вказаний текстовий фрагмент узятий із інтернет-ресурсу *Your NZ* (онлайн-простору для обговорення соціальних і політичних проблем Нової Зеландії) і є дописом-реакцією користувача на тему для обговорення із заголовком *First impressions on Tamihere* (укр. Перші враження від Тамігера) (прим. Джон Тамігер – новозеландський політик, медійна особистість і політичний коментатор). Ужита дописувачем ідіома *bend over backwards* “make every effort, especially to be fair or helpful, informal” (укр. докладати максимум зусиль, лізти зі шкіри) відноситься до макрофрейму ACCOMMODATION ідіоматичного простору соціальної інтеракції. Стабільною структурою, яка структурує концептуальні відношення в межах бленду є концептуальна метафора SOCIAL INTERACTION IS SPORT (СОЦІАЛЬНА

---

¹¹ GloWbE: [Електронний ресурс]: текстова база даних The Corpus of Global Web-based English Режим доступу: <https://corpus.byu.edu/glowbe/>

ІНТЕРАКЦІЯ – ЦЕ СПОРТ). У цьому конкретному випадку соціальною інтеракцією є політика, а спортом – гімнастика. Користувач, як свідчить його допис, раніше був прихильником Лейбористської партії Нової Зеландії, до складу якої входив Джон Тамігер і ім'я якого фігурує в темі цього обговорення. В його дописі відчутна різка критика та осуд дій Ради Нової Зеландії, яка дозволила Дж. Тамігеру подати заявку на поновлення в лавах Лейбористської партії Нової Зеландії. На нашу думку, для побудови мережі концептуальної інтеграції слід виділити 3 вхідних простори: вхідний простір 1 – Рада Нової Зеландії, вхідний простір 2 – Дж. Тамігер і вхідний простір 3 – Лейбористська партія. В площині вхідного простору 2 розміщено ролі політик, колишній член Лейбористської партії і друг. В межах вхідного простору 3 розміщено ролі керівник Лейбористської партії і друг. Відношення між вхідним просторами і інтегрованим простором структуруються за допомогою контрфактуальності. Розмірковуючи над причинно-наслідковими зв'язками аналізованої події, автор допису висуває низку власних версій, чому Рада Нової Зеландії дозволила Дж. Тамігеру подати заявку на поновлення в лавах Лейбористської партії Нової Зеландії: *Maybe they should have spent the money for some decent legal opinions focussing Tamihere's behaviour and statements against the test for party membership* (укр. Можливо, їм слід було витратити гроші на юридичну експертизу, яка була б зосереджена на поведінці Тамігера та його заявах проти проходження випробування на членство в партії). *Probably the Council was more influenced by Shearer's support for his mate* (укр. Можливо, на Раду більше вплинула підтримка Ширера щодо його товариша) (прим. Девід Ширер на той час обіймав посаду керівника Лейбористської партії Нової Зеландії). Ролі «друг» у вхідних просторах 2 і 3 отримують наповнення «друг Д. Ширера» і «друг Дж. Тамігера», відповідно. Завершальне речення у дописі користувача дає змогу вичленити інтегрований простір, з якого довідуємось, що якби користувач не прочитав у газеті *The NZ Herald* новину про те, що Дж. Тамігеру дали дозвіл на поновлення членства в Лейбористській партії, він/вона можливо б і надалі залишався,-лася прихильником,-ницею Лейбористської партії. Маючи в наявності усі необхідні елементи для конструювання мережі концептуальної інтеграції, зобразимо її на Рис. 2. Як проілюстровано на Рис. 2, мережа концептуальної інтеграції складається із п'яти ментальних просторів – загального простору, трьох вхідних просторів і змішаного простору. Загальний простір містить абстрактну інформацію про мережу концептуальної інтеграції: *New Zealand politics, New Zealand Labour Party* та вказує на варіантологічну спрямованість мережі – новозеландського національного варіанта).

Вхідний простір 2 містить характеристики *behavior and statements* (укр. поведінка та заяви) та *mate* (укр. друг). Під «поведінкою та заявами» користувач імовірно мав на увазі фінансовий скандал за участю Дж. Тамігера, коли останній прийняв коштовний подарунок від Тресту Вайпарейра і не сплатив податок із нього. Щодо заяв Дж. Тамігера, за даними новозеландського видання *Investigate*, він публічно критикував і ображав прем'єр-міністра, міністрів і депутатів парламенту, особливо жінок. Характеристика “*mate*”, як експліцитно вказує контекст, пов'язує Дж. Тамігера з керівником Лейбористської партії Нової Зеландії Д. Ширером.

Рис. 2. Мережа концептуальної інтеграції ідіоматичного простору в новозеландському варіанті англійської мови

Вхідний простір 3 містить концептуальну інформацію, важливу для репрезентації концептуальної метафори SOCIAL INTERACTION IS SPORT. За дисаналогією, користувач критикує Лейбористську партію Нової Зеландії, яка лізе зі шкіри, аби забезпечити всіляку можливу справедливість для Дж. Тамігера і жодної справедливості для Девіда Канліффа (прим. Д. Канліфф був лідером опозиції, а пізніше – лідером Лейбористської партії Нової Зеландії). Запропонована мережа

концептуальної інтеграції розгортається індуктивно. Спочатку користувач викладає аргументи, поєднані між собою зв'язками аналогії, дисаналогії та контрфактуальності. Далі підсумовує вищевикладене реченням *But its sure as heck not feeling like the Labour Party is the political party for me anymore*, яке і слугує основою для виділення інтегративного простору в мережі.

У мережі концептуальної інтеграції знаходимо низку життєво важливих відношень. Життєво важливе відношення репрезентації чітко дає змогу витлумачити поведінку керівництва Лейбористської партії Нової Зеландії як таку, що робить все можливе, щоб дати можливість Дж. Тамігеру відновити його членство в партії (за допомогою ідіоми *bend over backwards*). Життєво важливе відношення причини та наслідку виводиться із семантики інтегрованого простору: користувач відверто незадоволений діяльністю Дж. Темігера та партійного керівництва стосовно нього, тому вважає за належне не підтримувати цю політичну силу в майбутньому. Життєво важливе відношення інтенціональності, представлене висловленнями *Good heavens! i it's sure as heck not feeling like* структурує відношення між просторами мережі концептуальної інтеграції за допомогою емоцій подиву, обурення та твердої позиції користувача. В цій мережі концептуальної інтеграції також зафіксовано компресію життєво важливого відношення часу: допис користувача охоплює кар'єру Дж. Тамігера протягом його членства в партії і після припинення його мандата. Інтегрований простір є спрощеною і узагальненою формою усієї мережі і відображає її зміст у стисненому вигляді.

ВИСНОВКИ

Основна відмітність між теоріями концептуальної метафори та концептуальної інтеграції полягає в тому, що теорія концептуальної метафори передусім зорієнтована на чітко визначені метафоричні зв'язки між концептами, тоді як теорія концептуальної інтеграції сфокусована на можливостях комбінування елементів із відомих концептуалізацій у нові змістовні концептуалізації. Відповідно, ми вважаємо концептуальні метафори стабільними структурами, які можливо застосувати в процесі блендингу.

При конструюванні концептуальної інтеграційної мережі ідіоматичного простору соціальної інтеракції автор монографії притримується позиції, що загальний простір є необхідним, оскільки він може включати абстрактну інформацію, спільну для вхідних ментальних просторів у моделі. Такою абстрактною інформацією, експліцитне (вказане у словнику) або імпліцитне (виведене з контексту)

варіантне позначення елемента ідіоматичного простору соціальної інтеракції, а варіантологічними позначеннями в монографії є загальноанглійське (GenE), британське (BrE), американське (AmE), австралійське (AusE), канадське (CanE) і новозеландське (NZE).

На основі зазначених міркувань концептуальну інтеграцію як механізм вираження ідіоматичного простору соціальної інтеракції проаналізовано в загальноанглійському, британському, американському, австралійському, канадському та новозеландському національних варіантах англійської мови.

Основні типи відношень, які структурують зв'язки між загальним простором, вхідними просторами та інтеграційним простором у мережі концептуальної інтеграції є аналогія, дисаналогія та контфактуальність. Провідними інтерактивними принципами, які забезпечують належне функціонування мережі концептуальної інтеграції, у дослідженні визначено час, причина-наслідок, властивість, схожість, категорію, інтенціональність та унікальність. Ідіоми можуть набувати ролі організуючого фрейму у мережі або кодувати нову концептуальну інформацію, яка відображається у новітній (емерджентній) структурі.

Виокремлені мережі концептуальної інтеграції з точки зору варіантологічної спрямованості подібні структурно: більшість із них складається з одного загального простору, двох (або трьох) вхідних просторів і інтеграційного простору, відношення між просторами та провідні інтерактивні принципи мережі концептуальної інтеграції подібні, однак змістове наповнення, а тим більше новітні структури, різняться для мереж у кожному з варіантів, що пояснюється унікальністю та креативністю мислення адресатів.

АНОТАЦІЯ

У статті з'ясовано питання поєднання теорій ідіоматики англійської мови та теорії концептуальної інтеграції, запропоновано модель концептуального аналізу ідіоматики в національних варіантах англійської мови. Основними типами відношень, які відповідають за зв'язки між загальним простором, вхідними просторами та інтеграційним простором у мережі концептуальної інтеграції визначено аналогію, дисаналогію та контфактуальність. Провідними інтерактивними принципами, які забезпечують належне функціонування мережі концептуальної інтеграції, у цьому дослідженні визначено час, причина-наслідок, властивість, схожість, категорію, інтенціональність та унікальність. Ідіоми можуть набувати ролі організуючого фрейму у мережі або кодувати нову концептуальну інформацію, яка відображається у новітній (емерджентній) структурі.

Література

1. Kovalyuk Yu. Idioms in action: a case of conceptual metaphor theory vs blending theory. *Advanced Education*. 2019. № 6 (13), P. 97–102.
2. Croft W., Cruse A. *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 356 p.
3. Fauconnier G., Turner M. Conceptual Integration Networks. *The Cognitive Linguistics Reader*. Ed. by V. Evans, Benjamin K. Bergen, J. Zinken. London: Equinox, 2007. P. 360–420.
4. A Glossary of Cognitive Linguistics. Ed. by V. Evans. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. 256 p.
5. Omazic M. Introduction: WHY, WHAT and HOW in phraseology. *Jezikoslovlje* 6.1, 2005. P. 1–5.
6. Coulson S. *Semantic Leaps: Frame-Shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 304 p.
7. Fauconnier G., Turner M. *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books, 2002. 464 p.
8. Strathy: [Електронний ресурс]: текстова база даних The Strathy Corpus of Canadian English. Режим доступу : <https://www.english-corpora.org/can/>
9. Oxford Dictionary of Idioms. Ed. by J. Ayto. Oxford: Oxford University Press, 2020. 448 p.
10. Англо-український фразеологічний словник. Близько 30 000 словосполучень. 2-ге вид., випр. / К.Т. Баранцев (уклад.). Київ: Знання, 2005. 1056 с.
11. GloWbE: [Електронний ресурс]: текстова база даних The Corpus of Global Web-based English. Режим доступу: <https://corpus.byu.edu/glowbe/>

Information about the author:

Kovaliuk Yurii Volodymyrovych,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Assistant Professor at the Department of English
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
2, Kotsiubynskoho str., Chernivtsi, 58012, Ukraine